

GHIDUL SOLICITANTULUI

pentru SUB-MĂȘURA 7.6 - Investiții asociate cu protejarea patrimoniului cultural - depunere online -

PROGRAMUL NAȚIONAL DE DEZVOLTARE RURALĂ 2014 - 2020

Program finanțat de Uniunea Europeană și Guvernul României prin
FONDUL EUROPEAN AGRICOL PENTRU DEZVOLTARE RURALĂ

GHIDUL SOLICITANTULUI

pentru accesare

SUB-MĂSURA 7.6 - „Investiții asociate cu protejarea patrimoniului cultural”

Versiunea - 2017 -

Ghidul Solicitantului este un material de informare tehnică a potențialilor beneficiari ai finanțărilor din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR) implementat prin Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) 2014-2020 și se constituie în suport informativ complex pentru întocmirea proiectelor conform exigențelor specifice ale PNDR.

Ghidul Solicitantului prezintă regulile pentru pregătirea, elaborarea, editarea și depunerea proiectului de investiții, precum și modalitatea de selecție, aprobare și derulare a implementării proiectului dumneavoastră.

De asemenea, conține lista indicativă a tipurilor de investiții eligibile pentru finanțări din fonduri nerambursabile, documentele, avizele și acordurile care trebuie prezentate, modelul Cererii de Finanțare, al Studiului de Fezabilitate/Documentației de Avizare a Lucrărilor de Intervenție și al Memoriului Justificativ, al Contractului de Finanțare, precum și alte informații utile realizării proiectului și completării corecte a documentelor necesare.

Ghidul Solicitantului, precum și documentele anexate pot suferi rectificări ca urmare a actualizării legislației naționale și comunitare sau procedurale – varianta actualizată a ghidului urmând a fi publicată pe pagina de internet www.afir.info

IMPORTANT!

Pentru a obține informațiile cu caracter general, consultați pliantele și îndrumările editate de MADR și AFIR, disponibile la sediile AFIR din fiecare județ și din regiunile de dezvoltare ale României, precum și pe paginile de internet www.afir.info și www.madr.ro.

De asemenea, pentru a obține informații despre FEADR ne puteți contacta direct la sediile noastre, prin telefon, prin e-mail sau prin pagina de internet – vezi datele de contact de la finalul Ghidului Solicitantului.

CUPRINS

CAPITOLUL 1	
PREVEDERI GENERALE	
1.1	<i>Contribuția Măsurii 07 – „Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale”</i>4
1.2	<i>Contribuția publică</i>4
CAPITOLUL 2	
PREZENTAREA SUB-MĂSURII 7.6	
2.1	<i>Cine poate beneficia de fonduri nerambursabile</i>6
2.2	<i>Condiții minime obligatorii pentru acordarea sprijinului</i>6
2.3	<i>Tipuri de investiții și cheltuieli eligibile</i>9
2.4	<i>Tipuri de investiții și cheltuieli neeligibile</i>11
2.5	<i>Principii și criterii de selecție a proiectului</i>12
2.6	<i>Valoarea maximă a fondurilor nerambursabile (intensitatea sprijinului)</i>17
CAPITOLUL 3	
ACCESAREA FONDURILOR NERAMBURSABILE ACORDATE PENTRU „Investiții asociate cu protejarea patrimoniului cultural”	
3.1	<i>Completarea, depunerea și verificarea Dosarului Cererii de Finanțare</i>18
3.2	<i>Contractarea fondurilor</i>25
3.3	<i>Achizițiile</i>29
3.4	<i>Plata</i>31
CAPITOLUL 4	
INFORMAȚII UTILE	
4.1.	<i>Documente necesare întocmirii Cererii de Finanțare</i>32
4.2.	<i>Lista Formulelor ce vor fi disponibile pe site-ul AFIR</i>35
4.3.	<i>Dicționar</i>36
4.4.	<i>AFIR în sprijinul dumneavoastră</i>38
ANEXE LA GHIDUL SOLICITANTULUI	
<i>Anexa 1 – Model Cerere de Finanțare</i>link www.afir.info	
<i>Anexa 2 – Model Studiu de Fezabilitate/Documentație de avizare a lucrărilor de intervenții</i> ,.....link www.afir.info	
<i>Anexa 3 – Model Memoriu Justificativ</i>link www.afir.info	
<i>Anexa 4 – Recomandări privind elaborarea analizei cost-beneficiu</i>link www.afir.info	
<i>Anexa 5 – Model Contract de Finanțare</i>link www.afir.info	
<i>Anexa 6 – Rezultatul final al recensământului populației și locuințelor din anul 2011 - Tabelul nr.3. „Populația stabilă pe sexe și grupe de vârstă - județe, municipii, orașe, comune”, consultând coloana nr.1</i> link www.afir.info	
<i>Anexa 7 – Lista UAT din Zona Montană</i>link www.afir.info	
<i>Anexa 8 – Fișa sub-Măsurii 7.6</i>link www.afir.info	
<i>Anexa 9 – Model declarație pe proprie răspundere</i>link www.afir.info	

1.1 Contribuția MĂSURII 07 – „Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale” la domeniile de intervenție:

Sub-măsura 7.6 „Investiții asociate cu protejarea patrimoniului cultural” se încadrează, în prevederile art. 20 din Regulamentului (UE) 1305/2013, cu modificările și completările ulterioare, în măsura 07 – “Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale” și contribuie la domeniul de intervenție DI 6B - Încurajarea dezvoltării locale în zonele rurale

Încadrarea Cererii de Finanțare se va face pe domeniul de intervenție DI 6B – “Încurajarea dezvoltării locale în zonele rurale”, oferindu-se sprijin pentru studii și investiții asociate cu întreținerea, refacerea și modernizarea patrimoniului cultural și natural al satelor al peisajelor rurale și al siturilor de înaltă valoare naturală, inclusiv cu aspectele socio-economice conexe, precum și acțiuni de sensibilizare ecologică.

Această sub-măsură va oferi sprijin financiar pentru protejarea, prin întreținere, restaurare și modernizare a obiectivelor de patrimoniu cultural de interes local, așezăminte monahale inclusiv a așezămintelor culturale - cămine culturale. Investițiile vor avea un impact pozitiv asupra turismului local și vor ajuta la stimularea dezvoltării mediului de afaceri local.

Sprijinirea conservării patrimoniului local și a tradițiilor are drept scop stimularea activităților de turism rural, precum și menținerea tradițiilor și a moștenirii spirituale contribuind astfel la atractivitatea zonelor rurale.

1.2. Contribuția publică

Contribuția publică totală, pentru Domeniul de intervenție **DI 6B** “Încurajarea dezvoltării locale în zonele rurale”, este de **194.688.825 Euro**, din care:

- 15% - contribuția Guvernului României pentru regiunile de dezvoltare ale României, fără regiunea București – Ilfov și 85% - contribuția Uniunii Europene;
- 25% - contribuția Guvernului României pentru regiunea București - Ilfov și 75 % contribuția Uniunii Europene.

Conform prevederilor PNDR 2014-2020, proiectele care vizează investiții în UAT din Zona montană vor beneficia de alocarea distinctă precizată în anunțul de lansare a apelului de proiecte pentru sesiunea respectivă.

Atenție!

Proiectul va fi obligatoriu încadrat în alocarea financiară aferentă teritoriului în care se implementează proiectul, respectiv „Restul teritoriului” sau „Zona montană”. Încadrarea în „Zona montană” se va face conform Anexei 7 la Ghidul Solicitantului. În cazul în care proiectul a fost încadrat greșit, acesta va fi declarat neconform și nu va intra în etapa de selecție.

Zonă montană: este definită conform „**Delimitării zonelor care se confruntă cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice și ajustarea (fine-tuning) zonelor**”, localitățile încadrate în această categorie se regăsesc în Anexa 7 la Ghidul Solicitantului, marcate cu abrevierea ANC-ZM.

Atenție!

În conformitate cu Strategia Integrată de Dezvoltare Teritorială ITI Delta Dunării, existând alocare distinctă, pentru proiectele implementate în acest teritoriu, solicitanții vor depune Cererile de finanțare exclusiv în cadrul sesiunii dedicate acestui teritoriu. Localitățile din teritoriul ITI Delta Dunării pot fi identificate în Anexa la Ghidul solicitantului.

2.1 Cine poate beneficia de fonduri nerambursabile?

Beneficiarii eligibili pentru sprijinul acordat prin

Sub-măsura 7.6, sunt:

- ✓ Comunele, conform legislației naționale în vigoare;
- ✓ ONG-urile, conform legislației naționale în vigoare;
- ✓ Unitățile de cult conform legislației naționale în vigoare;
- ✓ Persoanele fizice autorizate/societățile comerciale, care

dețin în administrare obiective de patrimoniu cultural de utilitate publică, de clasă (grupă) B.

Atenție !
Nu sunt eligibile Cererile de
Finanțare depuse de Consiliile
Locale în numele comunelor.

ATENȚIE! Reprezentantul legal al comunei este primarul sau înlocuitorul de drept al acestuia în conformitate cu Legea nr. 215/2001 a administrației publice locale, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Solicitanții/beneficiarii pot depune proiecte aferente măsurilor/submăsurilor de investiții derulate prin PNDR 2014-2020, cu respectarea condițiilor prevăzute la art. 3 și art. 6 din HG nr. 226/2015 privind stabilirea cadrului general de implementare a măsurilor programului național de dezvoltare rurală cofinanțate din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală și de la bugetul de stat, cu modificările și completările ulterioare.

2.2 Condiții minime obligatorii pentru acordarea sprijinului

Este important ca înaintea depunerii Cererii de Finanțare să identificați, obiectiv, punctajul pe care aceasta îl realizează și să specificați valoarea punctajului în cererea de finanțare, secțiunea A „Date despre tipul de proiect și beneficiar”

Atenție! Clădirile/monumentele din patrimoniul cultural imobil de interes local de clasă (grupă) B trebuie să se regăsească în Lista monumentelor istorice 2015, conform Ordinului Ministerului culturii și cultelor nr. 2.314/2004, astfel cum a fost modificată și completată conform Ordinului Ministerului Culturii nr. 2.828/2015. În cazul în care clasarea bunului imobil s-a realizat după ultima modificare a Listei monumentelor istorice, se va prezenta copia Ordinului ministrului culturii de clasare și copia Monitorului Oficial al României Partea I în care a fost publicat.

Atenție! Pentru justificarea condițiilor minime obligatorii specifice proiectului dumneavoastră este necesar să fie prezentate în cuprinsul Studiului de Fezabilitate/Documentației pentru Avizarea Lucrărilor de Intervenție toate informațiile concludente, informații pe care documentele justificative anexate le vor demonstra și susține.

Solicitanții vor detalia în cadrul Cererii de Finanțare secțiunea A6 „Date despre tipul de proiect și beneficiar”, la punctul A6.4.1, fiecare criteriu de selecție care concurează la prescoringul înscris la punctul A6.4.

IMPORTANT!

Solicitanții pot depune Studiul de Fezabilitate/Documentația de Avizare pentru Lucrări de Intervenții/Proiect Tehnic, întocmit/ă în conformitate cu prevederile HG 28/2008, pentru obiectivele/proiectele de investiții care se încadrează în prevederile art. 15 din HG 907/2016.

- Solicitantul trebuie să se încadreze în categoria beneficiarilor eligibili:

Se vor verifica actele juridice de înființare și funcționare, specifice fiecărei categorii de solicitanți.

- Solicitantul nu trebuie să fie în insolvență sau incapacitate de plată:

Se vor verifica declarația pe propria răspundere, Buletinul Procedurilor de Insolvență, alte documente specifice, după caz, fiecărei categorii de solicitanți.

- Investiția trebuie să fie în corelare cu orice strategie de dezvoltare națională/regională/județeană/locală aprobată, corespunzătoare domeniului de investiții:

Se va verifica extrasul din strategie din care rezultă că investiția este în corelare cu orice strategie de dezvoltare națională/regională/județeană/locală aprobată, corespunzătoare domeniului de investiții, precum și copia hotărârii de aprobare a Strategiei.

- Investiția trebuie să se încadreze în cel puțin unul din tipurile de sprijin prevăzute prin submăsură:

Criteriul de eligibilitate va fi demonstrat în baza informațiilor din Studiul de Fezabilitate/Documentația de Avizare a Lucrărilor de Intervenții, întocmite conform legislației în vigoare privind conținutul cadru al documentației tehnico-economice aferente investițiilor publice, precum și a structurii și metodologiei de elaborare a devizului general pentru obiective de investiții și lucrări de intervenții, precum și în baza Certificatului de Urbanism.

La Studiul de Fezabilitate/Documentația de Avizare a Lucrărilor de Intervenții se vor atașa, după caz, următoarele documente:

Important!

Spațiul rural eligibil în accepțiunea acestei submăsuri, cuprinde totalitatea comunelor ca unități administrativ teritoriale împreună cu satele componente.

Satele aparținătoare de orașe nu sunt eligibile.

Avizul emis de către Ministerul Culturii sau, după caz, de către serviciile publice deconcentrate ale Ministerului Culturii respectiv Direcțiile Județene pentru Cultură pe raza cărora sunt amplasate obiectivele, conform Legii nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice, republicată, cu modificările și completările ulterioare, care să confirme faptul că obiectivul propus spre finanțare face parte din patrimoniul cultural de interes local – clasa (grupa) B și că se poate interveni asupra lui (documentația este adecvată)

și

Important! Solicitanții publici au obligația de a exclude a oricărei contribuții publice directe de la Bugetul de stat pentru investițiile care urmează a se realiza, plățile (pentru cheltuielile neeligibile etc.) urmând să fie efectuate numai din surse proprii sau atrase – a se vedea planul financiar.

Dovadă eliberată de Muzeul județean, prin care se certifică verificarea documentară și pe teren, dacă este cazul, asupra unor intervenții antropice cu caracter arheologic în perimetrul aferent proiectului propus pentru finanțare nerambursabilă (OG nr. 43/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare).

Pentru proiectele care vizează intervenții asupra obiectivelor de patrimoniu, documentația va fi întocmită conform DISPOZIȚIEI Nr. 4300/VN/03.11.2005 privind unele măsuri pentru îmbunătățirea activității în domeniul avizării, elaborată de Ministerul Culturii, pentru investiții de restaurare/conservare a obiectivelor de patrimoniu și a DISPOZIȚIEI nr. 5596-VN/01.08.2007 pentru completarea DISPOZIȚIEI Nr. 4300/VN/03.11.2005.

Elaborarea documentațiilor tehnice se face doar de către specialiști sau experți atestați de Ministerul Culturii.

Intervențiile asupra monumentelor istorice se fac numai pe baza și cu respectarea avizului emis de către Ministerul Culturii sau, după caz, de către serviciile publice deconcentrate ale Ministerului Culturii, excepție de la aceasta o fac documentațiile de restaurare a componentelor artistice (decorațiuni murale, pictură murală, etc.) ale căror avize sunt emise doar de Ministerul Culturii.

• **Investiția să se realizeze în spațiul rural:**

Se vor verifica următoarele documente:

3.1 Inventarul bunurilor ce aparțin domeniului public al comunei, întocmit conform legislației în vigoare privind proprietatea publică și regimul juridic al acesteia, atestat prin Hotărâre a Guvernului și publicat în Monitorul Oficial al României și în situația în care, în Inventarul bunurilor care alcătuiesc domeniul public, investițiile care fac obiectul proiectului, nu sunt incluse în domeniul public sau sunt incluse într-o poziție globală, solicitantul trebuie să prezinte:

3.2 Hotărârea/Hotărârile consiliului local privind aprobarea modificărilor și/sau completărilor la inventar în sensul includerii în domeniul public sau detalierii poziției globale existente cu respectarea prevederilor art. 115 alin. (7) din Legea nr. 215/2001 a administrației publice locale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în privința supunerii acesteia controlului de legalitate al prefectului, în condițiile legii (este suficientă prezentarea adresei de înaintare către instituția prefectului pentru controlul de legalitate),

sau

3.3 Documente doveditoare ale dreptului de proprietate/ dreptul de uz, uzufruct, superficie, servitute /administrare al ONG-urilor, Unităților de cult, Persoanelor fizice autorizate/societăților comerciale pe o perioadă de 10 ani, asupra bunurilor imobile la care se vor efectua lucrări, conform Cererii de Finanțare.

• **Introducerea investiției din patrimoniul cultural de clasă (grupă) B în circuitul turistic, la finalizarea acesteia.**

*Se va verifica **documentul 8 - Declarația pe propria răspundere** dată de solicitant din care să reiasă că după realizarea investiției din patrimoniul cultural de clasă (grupă) B, aceasta va fi înscrisă într-o rețea de promovare turistică.*

• **Solicitantul se angajează să asigure întreținerea/mentenanța investiției pe o perioadă de minim 5 ani, de la ultima plată.**

Se va verifica dacă solicitantul a depus angajamentul de a suporta cheltuielile de mentenanță a investiției pe o perioadă de minimum 5 ani de la data efectuării ultimei plăți.

Îndeplinirea acestui criteriu va fi demonstrată în baza documentelor 4.1. Hotărârea/Hotărârile

Consiliului Local/4.2 Hotărârea Adunării Generale specifice fiecărei categorii de solicitanți (ONG, Unitate de cult, Persoană fizică autorizată/Societate Comercială), pentru implementarea proiectului cu referire la următoarele puncte (obligatorii):

- necesitatea și oportunitatea investiției;
- lucrările vor fi prevăzute în bugetul solicitantului pentru perioada de realizare a investiției, în cazul în care se obține finanțarea;
- angajamentul de a suporta cheltuielile de întreținere/mentenanță a investiției pe o perioadă de minimum 5 ani de la data efectuării ultimei plăți;
- caracteristici tehnice ale investiției/investițiilor propuse (lungimi, arii, volume, capacități etc.);
- nominalizarea și delegarea reprezentantului legal al solicitantului pentru relația cu AFIR în derularea proiectului.

• **detalierea activităților sociale/culturale desfășurate în ultimele 12, luni, anterioare datei depunerii Cererii de finanțare.**

Atenție !

Proiectele privind restaurarea, conservarea și dotarea clădirilor/ monumentelor din patrimoniul cultural imobil de interes local de clasă (grupă) B vor viza strict clădirea/monumentul de clasă (grupă) B și nu alte clădiri/anexe care nu se regăsesc în Lista monumentelor istorice 2015, conform Ordinului ministerului culturii nr. 2.828/2015.

*Investiția pentru construcția, extinderea și/sau modernizarea drumurilor de acces ale așezămintelor monahale de clasă (grupă) B este eligibilă **NUMAI ÎN CADRUL PROIECTULUI** de restaurarea, conservarea și / sau dotarea așezămintelor monahale de clasă (grupă) B. În cadrul unui proiect de modernizare a căminelor culturale, nu este permisă extinderea pe orizontală sau verticală a acestora cu excepția construcțiilor realizate pentru: grupuri sanitare, dotarea cu centrale termice, sisteme de stingere a incendiilor și amenajări pentru accesul persoanelor cu dizabilități, doar dacă acestea nu au existat în clădirea inițială sau nu mai corespund necesităților actuale.*

2.3 Tipuri de investiții și cheltuieli eligibile

În cadrul unui proiect cheltuielile pot fi eligibile și neeligibile. Finanțarea va fi acordată doar pentru rambursarea cheltuielilor eligibile, cu o intensitate a sprijinului în conformitate cu Fișa sub-măsurii, în limita valorii maxime a sprijinului.

Cheltuielile neeligibile vor fi suportate integral de către beneficiarul finanțării.

Fondurile nerambursabile vor fi acordate beneficiarilor eligibili pentru investiții corporale și/sau necorporale, conform următoarei **liste indicative a cheltuielilor eligibile:**

- restaurarea, conservarea și dotarea clădirilor/monumentelor din patrimoniul cultural imobil de interes local de clasă (grupă) B;
- restaurarea, conservarea și/sau dotarea așezămintelor monahale de clasă (grupă) B și construcția, extinderea și/sau modernizarea drumurilor de acces ale așezămintelor monahale de clasă (grupă) B;
- modernizarea, renovarea și/sau dotarea căminelor culturale;
- achiziționarea sau dezvoltarea de software și achiziționarea de brevete, licențe, drepturi de autor, mărci.

Conform art. 7 (4) din HG nr. 226/2015 cu modificările și completările ulterioare, costurile generale ocazionate de cheltuielile cu construcția sau renovarea de bunuri imobile și achiziționarea sau cumpărarea prin leasing de mașini și echipamente noi, în limita valorii pe piață a activului precum onorariile pentru arhitecți, ingineri și consultanți, onorariile pentru consiliere privind durabilitatea economică și de mediu, inclusiv studiile de fezabilitate, vor fi realizate în limita a 10% din totalul cheltuielilor eligibile pentru proiectele care prevăd și construcții - montaj și în limita a 5% pentru proiectele care prevăd investiții în achiziții, altele decât cele referitoare la construcții-montaj.

Cheltuielile privind costurile generale ale proiectului sunt: cheltuieli pentru consultanță, proiectare, monitorizare și management, inclusiv onorariile pentru consiliere privind durabilitatea economică și de mediu, taxele pentru eliberarea certificatelor, potrivit art. 45 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 **cu modificările și completările ulterioare**, precum și cele privind obținerea avizelor și autorizațiilor necesare implementării proiectelor, prevăzute în legislația națională. Cheltuielile pentru consultanță în vederea organizării procedurilor de achiziții sunt eligibile.

Cheltuielile privind costurile generale ale proiectului, inclusiv cele efectuate înaintea aprobării finanțării, sunt eligibile dacă respectă prevederile art. 45 din Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 și îndeplinesc următoarele condiții:

- a) sunt prevăzute sau rezultă din aplicarea legislației în vederea obținerii de avize, acorduri și autorizații necesare implementării activităților eligibile ale operațiunii sau rezultă din cerințele minime impuse de PNDR 2014 - 2020;
- b) sunt aferente, după caz: unor studii și/sau analize privind durabilitatea economică și de mediu, studiu de fezabilitate, proiect tehnic, document de avizare a lucrărilor de intervenție, întocmite în conformitate cu prevederile legislației în vigoare;
- c) sunt aferente activităților de coordonare și supervizare a execuției și recepției lucrărilor de construcții - montaj.

Cheltuielile de consultanță și pentru managementul proiectului sunt eligibile dacă respectă condițiile anterior menționate și se decontează proporțional cu valoarea fiecărei tranșe de plată aferente proiectului. Excepție fac cheltuielile de consultanță pentru întocmirea dosarului cererii de finanțare, care se pot deconta integral în cadrul primei tranșe de plată.

Studiile de Fezabilitate și/sau Documentațiile de Avizare a Lucrărilor de Intervenție, aferente Cererilor de Finanțare depuse de solicitanții publici pentru măsuri/sub-măsuri din PNDR 2014-2020, trebuie întocmite potrivit prevederilor legale în vigoare.

Conținutul-cadru al proiectului tehnic va respecta prevederile legale în vigoare privind conținutul-cadru al documentației tehnico-economice aferente investițiilor publice, precum și a structurii și metodologiei de elaborare a devizului general pentru obiective de investiții și lucrări de intervenții".

Cheltuielile necesare pentru implementarea proiectului sunt eligibile, dacă:

- a) sunt realizate efectiv după data semnării Contractului de Finanțare și sunt în legătură cu îndeplinirea obiectivelor investiției;
- b) sunt efectuate pentru realizarea investiției cu respectarea rezonabilității costurilor;
- c) sunt efectuate cu respectarea prevederilor contractului de finanțare semnat cu AFIR;
- d) sunt înregistrate în evidențele contabile ale beneficiarului, sunt identificabile, verificabile și sunt susținute de originalele documentelor justificative, în condițiile legii.

2.4 Tipuri de investiții și cheltuieli neeligibile

Construcția de așezăminte culturale – cămine culturale/așezăminte monahale noi.

Cheltuielile neeligibile generale sunt:

- cheltuielile cu achiziționarea de bunuri și echipamente "second hand";
- cheltuieli efectuate înainte de semnarea contractului de finanțare a proiectului cu excepția: costurilor generale definite la art. 45, alin. 2 lit. c) din R (UE) nr. 1305/2013 cu modificările și completările ulterioare care pot fi realizate înainte de depunerea cererii de finanțare;
- cheltuieli cu achiziția mijloacelor de transport pentru uz personal și pentru transport persoane;
- cheltuieli cu investițiile ce fac obiectul dublei finanțări care vizează aceleași costuri eligibile;
- în cazul contractelor de leasing, celelalte costuri legate de contractele de leasing, cum ar fi marja locatorului, costurile de refinanțare a dobânzilor, cheltuielile generale și cheltuielile de asigurare;
- cheltuieli neeligibile în conformitate cu art. 69, alin. (3) din R (UE) nr. 1303/2013 și anume:
 - a. dobânzi debitoare, cu excepția celor referitoare la granturi acordate sub forma unei subvenții pentru dobândă sau a unei subvenții pentru comisioanele de garantare;
 - b. achiziționarea de terenuri neconstruite și de terenuri construite;
 - c. taxa pe valoarea adăugată, cu excepția cazului în care aceasta nu se poate recupera în temeiul legislației naționale privind TVA-ul sau a prevederilor specifice pentru instrumente financiare.

Lista investițiilor și costurilor neeligibile se completează cu prevederile Hotărârii de Guvern nr. 226/2 aprilie 2015 privind stabilirea cadrului general de implementare a Măsurilor Programului

Național de Dezvoltare Rurală cofinanțate din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală și de la bugetul de stat pentru perioada 2014 – 2020, cu modificările și completările ulterioare.

Cheltuieli neeligibile specifice:

- Contribuția în natură;
- Costuri privind închirierea de mașini, utilaje, instalații și echipamente;
- Costuri operaționale inclusiv costuri de întreținere și chirie.

2.5 Principiile și Criteriile de selecție a proiectului

Proiectele prin care se solicită finanțare prin FEADR sunt supuse unui sistem de selecție, în baza căruia fiecare proiect este punctat conform următoarelor principii privind stabilirea criteriilor de selecție:

Pentru investițiile de restaurare și conservare a patrimoniului cultural de interes local

- Principiul potențialului turistic, în sensul prioritizării proiectelor în localitățile rurale cu potențial de dezvoltare turistic;
- Principiul valorii culturale în funcție de numărul de activități socio-culturale desfășurate.

Pentru investițiile de modernizare și dotare a căminelor culturale

- Principiul gradului de deservire a populației, inclusiv potențialul turistic al localității rurale;
- Principiul valorii culturale în funcție de numărul de activități socio-culturale desfășurate.

Toate proiectele eligibile vor fi punctate în acord cu criteriile de selecție mai jos menționate, iar sistemul de punctare este următorul:

Nr. crt.	Principii de selecție	Criterii de selecție	Punctaj	Observații
Pentru investițiile de restaurare și conservare a patrimoniului cultural de interes local, clasa (grupa) B				
1.	Principiul potențialului turistic, în sensul prioritizării proiectelor în localitățile rurale cu potențial de dezvoltare turistic	Proiecte din zone cu potențial turistic ridicat:	max 70 p	În conformitate cu prevederile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 142/2008 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național Secțiunea a VIII-a zone cu resurse turistice, (Anexa nr. 1) aprobată cu modificări și completări prin Legea nr.190/2009.
		1) Proiectele UAT-urilor cu concentrare foarte mare de resurse turistice naturale și antropice	70 p	
		2) Proiectele UAT-urilor cu concentrare foarte mare de resurse turistice naturale sau antropice	50 p	
		3) Proiectele UAT-urilor cu concentrare mare de resurse turistice naturale și antropice	30 p	
		4) Proiectele UAT-urilor cu concentrare mare de	20 p	

		resurse turistice naturale <u>sau</u> antropice		
2.	Principiul valorii culturale în funcție de numărul de activități socio-culturale desfășurate	Proiecte care demonstrează activități socio-culturale desfășurate	max 30 p	
		a)Activități culturale	max 20 p	<i>Documente verificate: 1.SF/DALI/Memoriu justificativ/Document/e justificativ/e (de ex.: afișe, pliante, anunțuri, procese- verbale, etc.) 13.Document eliberat de Primărie/Centru eparhial (în cazul unităților de cult)/Comitet director al ONG/Societate comercială din care să rezulte activitățile desfășurate în ultimele 12 luni, anterioare datei depunerii Cererii de finanțare.</i>
		-se vor acorda câte 2 puncte pentru fiecare activitate	2 puncte / activitate	Se va verifica dacă în HCL de implementare a proiectului există detalierea activităților desfășurate în ultimele 12 luni, anterioare datei depunerii Cererii de finanțare.
		b)Activități sociale	max 10 p	
		-se vor acorda câte 2 puncte pentru fiecare activitate	2 puncte / activitate	
TOTAL PUNCTAJ			max 100 p	

Pentru investițiile de modernizare și dotare a căminelor culturale				
1.	Principiul gradului de deservire a populației, inclusiv potențialul turistic al localității rurale	Proiecte care deserveșc localități cu o populație cât mai mare Se consideră numărul total de locuitori ai comunei, conform recensământului populației și locuințelor din anul 2011 – Rezultate finale -	max 40 p	Numărul total al populației comunei este conform Rezultatului final al recensământului populației și locuințelor din anul 2011 - Tabelul nr.3 „Populația stabilă pe sexe și grupe de vârstă - județe, municipii, orașe, comune”, consultând coloana nr.1, Anexa 6 la Ghidul Solicitantului.
		Peste 6.499	40 p	
		5.500 – 6.499	35 p	
		4.500 – 5.499	30 p	
		3.500 – 4.499	25 p	
		2.500 – 3.499	20 p	
		1.500 – 2.499	15 p	
		500 – 1.499	10 p	
		Proiecte din zone cu potențial turistic ridicat:	max 40 p	
		1) Proiectele UAT-urilor cu concentrare foarte mare de resurse turistice naturale și antropice	40 p	
2) Proiectele UAT-urilor cu concentrare foarte mare de resurse turistice naturale sau antropice	30 p			
3) Proiectele UAT-urilor cu concentrare mare de resurse turistice naturale și antropice	20 p			
4) Proiectele UAT-urilor cu concentrare mare de resurse turistice naturale sau antropice	10 p			
2.	Principiul valorii culturale în funcție de numărul de activități socio-culturale	Proiecte care demonștrează activități socio-culturale desfășurate	max 20 p	Documente verificate : 1.SF/ DALI - Memoriu justificativ/ Document/e justificativ/e (de ex.: afișe,
		a)Activități culturale	max 10 p	
		-se vor acorda câte 2 puncte pentru fiecare	2 pcte/ activitate	
		b)Activități sociale	max 10 p	

	desfășurate		2 pcte/ activitate	<i>pliante, anunțuri, procese-verbale, etc.)</i> 13.Document eliberat de Primărie/Centru eparhial (în cazul unităților de cult)/Comitet director al ONG/Societate comercială din care să rezulte activitățile desfășurate în ultimele 12 luni, anterioare datei depunerii Cererii de finanțare.Se va verifica dacă în HCL de implementare a proiectului există detalierea activităților desfășurate în ultimele 12 luni, anterioare datei depunerii Cererii de finanțare.
		-se vor acorda câte 2 puncte pentru fiecare activitate		
PUNCTAJ TOTAL			max 100 p	

Evaluarea proiectelor se realizează lunar pentru proiectele ce au un punctaj estimat (autoevaluare/prescoring) mai mare sau egal decat pragul de calitate lunar menționat în anunțul licitației de proiecte.

Pentru această sub-măsură pragul minim este de 20 de puncte și reprezintă pragul sub care niciun proiect nu poate intra la finanțare.

Atenție! Este important ca înainte de depunerea Cererii de Finanțare, să identificați, obiectiv, punctajul estimat (autoevaluare, prescoring) pe care aceasta o întrunește și să-l menționați în Cererea de Finanțare, secțiunea A „Date despre tipul de proiect și beneficiar”, precum și încadrarea corectă a proiectului din punct de vedere a alocării financiare a măsurii/sub-măsurii/componente (alocare distinctă).

Cererile de Finanțare care au punctajul estimat (auto-evaluare/pre-scoring) mai mic decât pragul de calitate lunar nu pot fi depuse.

Proiectele eligibile vor fi punctate în acord cu criteriile de selecție menționate anterior.

Pentru investițiile de restaurare și conservare a patrimoniului cultural de interes local, clasa (grupa) B

Exemple de Activități culturale :

Demonstrare păstrare a unor meserii tradiționale, cum ar fi:

- țesut, cusut, confecționarea de costume populare, sculptat,
- cioplit în lemn și piatră,
- olărit,
- pictura pe sticlă,
- împletituri din fibre vegetale etc.

Activități sociale:

Demonstrare activități sociale, cum ar fi:

- after-school,
- îngrijire copii abandonați sau cu dizabilități,
- îngrijire bătrâni bolnavi și singuri etc.

Pentru investițiile de modernizare și dotare a căminelor culturale

Exemple de Activități culturale :

• Existența unor ansambluri de jocuri populare, de suflători, grupuri folclorice, taraf, echipă corală și/sau teatrală, cercuri pictură, sculptură, ceramică etc.

Exemple de Activități sociale :

1. Organizarea de activități sociale menite a le induce vârstnicilor sentimentul de implicare în viața comunității în care își duc traiul zilnic pentru a nu se simți singuri și marginalizați.

2. Promovarea prin activități specifice vârstnicilor a egalității de șanse cu accent pe petrecerea timpului liber

3. Organizarea de conferințe și manifestări pe diverse teme, cum ar fi:

- desfășurarea activităților de interes comunitar;
- educația pentru sănătate și profilaxia bolilor, prin promovarea unui stil de viață și mediu sănătos;
- mobilizarea populației pentru participarea la programele de vaccinare, controale medicale profilactice;
- promovarea dreptului copilului și a măsurilor de tip familial;
- servicii pregătitoare pentru copii de vârstă preșcolară din familii defavorizate;
- promovarea sănătății reproducerii și planificării familiale;
- sensibilizarea comunității privind problematica copilului cu dizabilități;
- prevenirea abandonului școlar din motive economice;
- prevenirea și combaterea acțiunilor și comportamentelor de tip delincvent ale copiilor.

4. Campanie umanitară pentru sprijinirea familiilor cu probleme sociale cu prilejul diferitelor sărbători (Paște, Crăciun, etc).

5. Campanie de ajutorare a sinistraților în caz de: inundații, alunecări de teren, cutremur, etc.

Exemplele de activități sociale –culturale nu sunt limitative, ele putând fi completate cu alte tipuri de activități cu caracter social sau cultural.

Toate activitățile pe care solicitantul se angajează să le efectueze prin investiție atât la faza de implementare a proiectului cât și în perioada de monitorizare, activități pentru care Cererea de Finanțare a fost selectată pentru finanțare nerambursabilă, devin condiții obligatorii.

În situația în care, la verificarea oricărei Cereri de Plată, sau la verificările efectuate în perioada de monitorizare, se constată că aceste condiții nu mai sunt îndeplinite de către proiect sau beneficiar, plățile vor fi sistate, Contractul de Finanțare va fi reziliat și toate plățile efectuate de AFIR până la momentul constatării neregularității vor fi încadrate ca debite în sarcina beneficiarului, la dispoziția AFIR.

ATENȚIE!

În cazul proiectelor care prevăd investiții în modernizarea unuia sau mai multor cămine culturale, existente în unul sau mai multe sate care aparțin de aceeași comună (UAT), acestea pot fi descrise în cadrul unui proiect de investiții sau în cadrul unui proiect pentru fiecare obiectiv de investiție. Valoarea proiectului pentru fiecare din situațiile menționate anterior nu poate depăși valoarea sprijinului acordat pentru fiecare tip de beneficiar așa cum este prevăzut în fișa tehnică a submăsurii. Calculul punctajului criteriilor de selecție se va realiza pentru investiția majoritar valorică.

2.6 Valoarea maximă a fondurilor nerambursabile (intensitatea sprijinului)

Pentru comune:

Sprijinul public nerambursabil acordat în cadrul acestei sub-măsuri va fi **100% din totalul cheltuielilor eligibile** și nu va depăși **500.000 euro**.

Pentru alt tip de beneficiari:

Sprijinul public nerambursabil acordat în cadrul acestei sub-măsuri va fi de **80% din totalul cheltuielilor eligibile** și nu va depăși **200.000 euro**.

Principiul de bază al finanțării nerambursabile este acela al **rambursării cheltuielilor eligibile** efectuate (suportate și plătite efectiv) în prealabil de către beneficiar.

Un solicitant/beneficiar, după caz, poate obține finanțare nerambursabilă din FEADR și de la bugetul de stat pentru mai multe proiecte de investiții depuse pentru măsuri/sub-măsuri din cadrul PNDR 2014 - 2020, cu respectarea prevederilor art. 3 din Hotărârea Guvernului nr. 226/2015 cu modificările și completările ulterioare.

3.1 Completarea, depunerea și verificarea dosarului Cererii de Finanțare

Dosarul Cererii de Finanțare conține Cererea de Finanțare însoțită de anexele tehnice și administrative, conform listei documentelor prezentată la Cap. 4 din prezentul Ghid, care vor fi scanate și depuse numai online, pe pagina de internet www.afir.info

Formularul standard al Cererii de Finanțare este prezentat în Anexa 1 la prezentul Ghid și este disponibil în format electronic, la adresa www.afir.info

Atenție!

Cererea de Finanțare trebuie însoțită de anexele prevăzute în modelul standard. Anexele Cererii de Finanțare fac parte integrantă din aceasta.

Depunerea se va realiza numai în sistem electronic.

Atenție !

Este necesar să se respecte formatele standard ale anexelor „Indicatori de monitorizare” și „Factori de risc” care fac parte integrantă din Cererea de Finanțare, precum și conținutul acestora. Se vor completa numai informațiile solicitate (nu se vor adăuga alte categorii de indicatori și nici alți factori de risc în afara celor incluși în anexele menționate alăturat).

Completarea celor două anexe la Cererea de Finanțare este obligatorie.

3.1.1 Completarea Cererii de Finanțare

Completarea Cererii de Finanțare, inclusiv a anexelor acesteia, se va face conform modelului standard. Modificarea modelului standard (eliminarea, renumerotarea secțiunilor, anexarea documentelor suport în altă ordine decât cea specificată etc.) conduce la respingerea Dosarului Cererii de Finanțare pe motiv de neconformitate administrativă.

Cererea de Finanțare trebuie redactată pe calculator, în limba română. Nu sunt acceptate Cereri de Finanțare completate de mână.

Cererea de Finanțare trebuie completată într-un mod clar și coerent pentru a înlesni procesul de evaluare a acesteia. În acest sens, se vor furniza numai informațiile necesare și relevante, care vor preciza modul în care va fi atins scopul proiectului, avantajele ce vor rezulta din implementarea acestuia și în ce măsură proiectul contribuie la realizarea obiectivelor programului.

IMPORTANT

BUGETUL INDICATIV, Anexa A1 Deviz financiar- Capitolul 3, Anexa A2 DEVIZ PE OBIECT, Anexa A3 Deviz capitolul 2 și Deviz capitolul 5, vor fi completate în funcție de actul normativ care a stat la baza întocmirii SF/DALI, prin folosirea radiobutonului “Conținutul cadru al documentației tehnico economice HG 28/2008 sau HG 907/2016”, plasat în pagina 1 a cererii de finanțare.

Beneficiarul poate opta pentru obținerea unui avans prin completarea căsuței corespunzătoare din Planul financiar cuprins în Cererea de Finanțare.

Beneficiarul care nu a solicitat avans la data depunerii Cererii de Finanțare, are posibilitatea de a solicita obținerea avansului ulterior semnării Contractului de Finanțare FEADR și cu condiția să nu depășească data depunerii primului dosar al Cererii de plată la Autoritatea Contractantă și atunci când are avizul favorabil asupra unei achizitii din partea AFIR.

Avansul se recuperează la ultima tranșă de plată.

ATENȚIE !

Pentru a facilita accesarea fondurilor europene nerambursabile prin FEADR, solicitantul poate beneficia de fonduri în avans (conform prevederilor Regulamentului Consiliului (CE) nr. 1305/2013 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală, cu modificările și completările ulterioare, ale Regulamentului Comisiei (CE) nr. 807/2014 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (CE) nr. 1305/2013, cu modificările și completările ulterioare și, respectiv, ale Cadrului Național de Implementare (HG nr. 226/2015), cu modificările și completările ulterioare.

3.1.2 Depunerea dosarului Cererii de Finanțare

Dosarul Cererii de Finanțare ce cuprinde Cererea de Finanțare completată și documentele atașate (conform Listei Documentelor - partea E din Cererea de Finanțare), va fi scanat și depus on-line.

Pentru a depune cereri de finanțare online, solicitanții care nu au cont pe site-ul www.afir.info, vor trebui să își creeze cont de utilizator în cadrul acestui portal. Utilizatorii care au deja cont creat îl pot utiliza pentru încărcarea cererilor de finanțare în format electronic. Pașii care trebuie parcurși pentru încărcarea cererilor de finanțare în portalul AFIR sunt următorii:

I. Accesarea site-ului AFIR

Accesul la portal se realizează prin intermediul unui web-browser(ex: Internet Explorer, Mozilla Firefox) și accesarea adresei www.afir.info. Odată accesată adresa, va fi afișată pagina principală.

II. Autentificare

Pentru logare există un câmp de tip text, pentru introducerea datelor legate de user: și

deconectare .

De asemenea, se găsește și un buton dedicat opțiunii de **Înregistrare** ca utilizatori a vizitatorilor **Inregistrare**. După înregistrare, utilizatorul va primi un e-mail de

ATENȚIE !

Pentru a preveni respingerea Cererii de Finanțare ca urmare a descoperirii unor erori de formă în completarea Cererii de Finanțare, solicitantul are responsabilitatea încărcării unei Cereri de Finanțare în care informația să fie completă și conformă cu realitatea.

confirmare și va trebui să urmeze instrucțiunile din respectivul mesaj pentru activarea contului creat.

III. Pregătire documente pentru încărcare

După autentificare, se va deschide sesiunea de lucru, în care utilizatorul va urma pașii următori:

1. Completare date de identificare ale solicitantului:

- Nume și prenume solicitant/Denumire solicitant
- Titlul proiectului
- CUI solicitant
- Adresa de e-mail reprezentant legal al proiectului

2. Completarea Sesiunii și a sub-măsurii pe care se dorește depunerea proiectului

Din lista de sesiuni/sub-măsuri disponibilă, utilizatorul va alege sesiunea pe care va depune proiectul. După selectarea sesiunii și a sub-măsurii, utilizatorul va continua cu pasul de încărcare Cerere de Finanțare și anexe tehnico-administrative.

IV. Încărcarea Cererii de Finanțare și a anexelor tehnice și administrative

Sunt disponibile următoarele secțiuni :

1. Încărcarea formularului Cerere de Finanțare

La încărcarea Cererii de Finanțare vor avea loc o serie de validări în scopul de a ajuta solicitantul în corectarea diverselor probleme precum:

- formularul Cererii de Finanțare trebuie să fie redactat electronic;
- se va utiliza ultima versiune de Cerere de Finanțare, publicată pentru sesiunea respectivă;
- denumirea fișierelor nu trebuie să conțină caracterele speciale “~ " # % & * : < > ? / \ { | }”
- este obligatorie completarea câmpurilor:
 - CNP/CUI solicitant
 - Statut juridic solicitant
 - Date de identificare ale reprezentantului

legal de proiect:

- BI/CI/Pașaport
 - o Serie
 - o Număr
 - o Data eliberării
 - o Data valabilității
- e-mail reprezentant legal
- Amplasare proiect Regiune –Județ
- Obiectiv investiție:

Județ/Localitate/Oraș/Comună/Sat

- A6.4.1 -Detaliere criterii de selecție
- A7 -Date despre consultant
- A8 -Date despre proiectant

ATENȚIE !

Dosarul Cererii de Finanțare va fi paginat cu toate paginile numerotate manual în ordine de la 1 la n în partea dreaptă sus a fiecărei pagini, unde n este numărul total al paginilor din dosarul complet, inclusiv documentele anexate.

Piesele desenate care depășesc formatul A3, se pot atașa salvate direct în format .pdf, la care se va adăuga declarația proiectantului privind conformitatea cu planșele originale din Cererea de Finanțare.

În funcție de informațiile privind amplasarea proiectului - Regiune, Județ- se va stabili Centrul regional la care se va lansa fluxul de Depunere a Cererii de Finanțare în S.P.C.D.R.

1.1 Încărcarea formularului Cererii de Finanțare completat, semnat, ștampilat și scanat

ATENȚIE!

Pentru documentele care au bifa (tip radio buton) pe coloana "Obligatoriu pentru toate proiectele" la închiderea pdf-ului Cerere de Finanțare, în cazul în care documentul nu are bifa selectată, va apărea mesajul de avertizare, "Trebuie bifate toate documentele de pe coloana "Obligatoriu pentru toate proiectele" din secțiunea E – Lista documentelor anexate."

2. Încărcare documente anexate Cererii de Finanțare

Utilizatorul va încărca fiecare document în parte, încărcarea fiind de tip asincron. Validări privind formatul fișierelor ce urmează a fi încărcate: format *.pdf* scanate cu o rezoluție de minim 200 dpi cu denumirea conform listei documentelor din Cererea de finanțare (numărul și primele două-trei cuvinte).

3. Încărcare alte documente

În această secțiune, utilizatorul are posibilitatea de a încărca și alte documente justificative ale proiectului.

După realizarea pașilor de mai sus, utilizatorul va acționa butonul de upload, iar la finalizarea încărcării, acesta va primi un mesaj de confirmare, dacă toate fișierele au fost încărcate cu succes.

După încărcarea cu succes a tuturor fișierelor, acestea vor fi transferate la AFIR și se vor regăsi în *Sistemul de gestiune a documentelor*, în folder-ul proiectului, concomitent cu startarea fluxului de Depunere-Evaluare, în sarcinile Șef SIBA, pentru alocarea expertului care le va verifica.

Alocarea bonurilor de ordine se va realiza prin generarea unei secvențe unice pe sesiune.

După depunerea proiectelor, pentru solicitanți sunt disponibile numai acțiunile "Vizualizare" și "Statusuri".

ATENȚIE!

La încărcarea online a proiectului, solicitanții, vor trebui să încarce toate documentele care au bifat pe coloana "Obligatoriu pentru toate proiectele". În caz contrar, proiectul nu se va putea depune online.

În ultima zi de depunere a sesiunii, încărcarea online se realizează până la ora 16.00.

Este strict interzisă utilizarea tuturor roboților sau scripturilor care colectează în mod automat resursele, folosirea programelor care imită caracteristicile unui utilizator uman sau care oferă un avantaj nedrept, și/sau folosirea de click-bots sau script-uri care execută click-uri în mod automat sau reproduc în alt mod comportamentul uman.

Este strict interzisă utilizarea simultană de locații multiple / ip-uri multiple pentru același User.

3.1.3 Verificarea dosarului Cererii de Finanțare

Verificarea cererilor de finanțare se face la:

- CRFIR pentru toate cererile de finanțare;
- AFIR nivel central, pentru proiectele incluse în eșantionul de verificare prin sondaj.

1. Încadrarea Cererii de Finanțare în funcție de pre-scoring

Cererea de Finanțare este admisă pentru verificarea eligibilității și a criteriilor de selecție, în cazul în care autoevaluarea scorului (punctajului) solicitantului este mai mare sau egală cu pragul de calitate al lunii în care a depus cererea de finanțare.

Proiectele al căror punctaj va scădea în urma evaluării AFIR sub pragul de calitate corespunzător lunii respective și proiectele încadrate greșit din punct de vedere al alocării financiare aferente unei măsuri/sub-măsuri/componente (alocare distinctă), vor fi declarate neconforme și nu vor intra în etapa de selecție.

2. Verificarea eligibilității Cererii de Finanțare

Verificarea eligibilității tehnice și financiare constă în:

- verificarea eligibilității solicitantului;
- verificarea criteriilor de eligibilitate a investiției;
- verificarea bugetului indicativ al cererii de finanțare.

Cazurile în care expertul evaluator poate solicita informații suplimentare sunt următoarele:

2.1 în cazul în care documentația tehnico-economică (Studiul de Fezabilitate/Documentația de Avizare pentru Lucrări de Intervenție) conține informații insuficiente pentru clarificarea unui criteriu de eligibilitate sau există informații contradictorii în interiorul ei, ori față de cele menționate în Cererea de Finanțare;

2.2 în caz de suspiciune privitoare la amplasamentul investiției se poate solicita extras de Carte funciară, chiar și în situațiile în care nu este obligatorie depunerea acestui document;

2.3 în cazul în care avizele, acordurile, autorizațiile au fost eliberate de către autoritățile emitente într-o formă care nu respectă protocoalele încheiate între AFIR și instituțiile respective;

ATENȚIE !

Agenția pentru Finanțarea Investițiilor Rurale își rezervă dreptul de a solicita documente sau informații suplimentare dacă, pe parcursul verificărilor și implementării proiectului, se constată de către AFIR că este necesar. Informațiile suplimentare se vor solicita de către experții evaluatori în sistem online, iar răspunsul va fi transmis online.

ATENȚIE !

Nu este permisă încadrarea în subcap. 4.1 Construcții și instalații, atât a unor cheltuieli eligibile cât și a unor cheltuieli neeligibile, *fără a fi detaliate în devizele pe obiect, distinct, lucrările/spațiile/instalațiile corespunzătoare categoriilor de cheltuieli.*

Pentru restul subcapitolelor de la cap. 4, se vor preciza care sunt echipamentele, utilajele/montajul care fac parte din categoria cheltuielilor eligibile/neeligibile. În cazul Cererilor de Finanțare verificate prin sondaj la AFIR – nivel central, informațiile suplimentare se vor cere **numai** pentru pct. 1, pct. 2 și pct. 4.

2.4 în cazul în care în bugetul indicativ (inclusiv devizele financiare și devizele pe obiect) există diferențe de calcul sau încadrarea categoriilor de cheltuieli eligibile/neeligibile nu este făcută corect.

ATENȚIE !

În cazul în care restul documentelor din Cererea de Finanțare nu sunt în conformitate cu forma cerută la cap. 4.1 „Documentele necesare întocmirii Cererii de Finanțare”, Cererea de Finanțare va fi declarată neeligibilă.

3. Verificarea pe teren a Cererilor de Finanțare

Verificarea pe teren se realizează de către entitățile care instrumentează cererea de finanțare, respectiv:

- CRFIR pentru toate cererile de finanțare;
- AFIR nivel central, pentru proiectele incluse în eșantionul de verificare prin sondaj.

Scopul verificării pe teren este de a controla concordanța datelor și informațiilor cuprinse în anexele tehnice și administrative ale Cererii de Finanțare cu elementele existente pe amplasamentul propus. Expertul compară criteriile de eligibilitate pe baza documentelor (etapa verificării administrative) cu realitatea, pentru a se asigura de corectitudinea încadrării în criteriile de eligibilitate.

4. Verificarea criteriilor de selecție

Punctajul fiecărui proiect se va calcula în baza informațiilor furnizate de solicitant în Cererea de Finanțare, în documentele atașate acestuia și în anexele la prezentul Ghid.

Concluzia privind evaluarea Cererii de Finanțare

În urma verificărilor privind eligibilitatea solicitantului, a proiectului și a criteriilor de selecție, pot exista trei situații:

- proiectul este neeligibil;
- proiectul este eligibil și va avea un punctaj \geq pragul de calitate lunar;
- proiectul este neconform – reprezintă acel proiect al cărui punctaj rezultat în urma evaluării AFIR este mai mic decât pragul de calitate lunar corespunzător sau proiectul încadrat greșit din punct de vedere al alocării financiare aferente unei măsuri/sub-măsuri/ componentă (alocare distinctă).

5. Selecția proiectelor

Alocarea financiară publică aferentă perioadei de depunere continue, criteriile de selecție, punctajele de selecție, criteriile de departajare și pragul minim sunt stabilite la inițiativa AM PNDR cu consultarea prealabilă a Comitetului de Monitorizare.

În ANUNȚUL DE LANSARE A CERERII DE PROIECTE sunt prezentate: alocarea anuală corespunzătoare, intervalul de depunere a proiectelor, pragul minim și pragurile de calitate lunare, alte informații generale.

La depunerea proiectului, solicitanții completează în Cererea de Finanțare câmpul aferent punctajului estimativ (autoevaluare/prescoring).

Solicitanții vor detalia în cadrul Cererii de Finanțare secțiunea A6 „Date despre tipul de proiect și beneficiar”, la punctul A6.4.1, fiecare criteriu de selecție care concurează la prescoringul înscris la punctul A6.4.

Depunerea proiectelor se realizează lunar doar pentru proiectele ce au punctajul estimat (evaluare-prescoring) mai mare sau egal decât pragul de calitate aferent lunii respective.

Depunerea continuă a proiectelor în cadrul sesiunii continue aferente submăsurii, se oprește înainte de termenul limită prevăzut în nota de lansare, atunci când valoarea publică totală a proiectelor depuse având un punctaj estimat (autoevaluare/prescoring) mai mare sau egal cu pragul de calitate aferent lunii respective, excluzând valoarea publică totală a proiectelor retrase ajunge la 200% din nivelul alocării sesiunii continue, cu excepția primelor 5 zile calendaristice din fiecare etapă de depunere când oprirea depunerilor de proiecte nu este condiționată de atingerea plafonului de 200% din nivelul alocării sesiunii.

Pentru proiectele depuse cu punctajul mai mare sau egal decât pragul de calitate corespunzător lunii respectiv, se va întocmi un raport de selecție lunar.

Selecția proiectelor eligibile se face în ordinea descrescătoare a punctajului de selecție, în cadrul alocării disponibile pentru selecția lunară.

În cazul proiectelor cu același punctaj, departajarea acestora se face descrescător în funcție de numărul de activități culturale ce au avut loc în ultimele 12 luni anterioare datei depunerii Cererii de Finanțare

După publicarea raportului de selecție lunar pe site-ul AFIR, beneficiarii au la dispoziție 5 zile lucrătoare pentru a depune contestații cu privire la rezultatul selecției. Contestațiile, semnate de solicitanți, se vor depune online.

După publicarea raportului lunar /final de contestații, AFIR va proceda la selecția proiectelor cu punctajul total mai mare sau egal cu punctajul ultimului proiect selectat pentru finanțare, aferent etapei respective.

Proiectele eligibile neselectate vor rămâne în așteptare și vor intra în competiție cu proiectele depuse în cadrul aceleiași sesiuni continue de depunere a proiectelor, după caz.

După publicarea raportului de contestații lunar, AFIR întocmește Raportul de Selecție aferent etapei pentru care au fost finalizate contestațiile, doar în situația în care Raportul de selecție lunar respectiv conține proiecte eligibile fără finanțare, altfel, alocarea disponibilă va reîntregi alocarea disponibilă aferentă etapei unde există proiecte eligibile fără finanțare. Alocarea disponibilă pentru selecția aferentă etapei pentru care au fost finalizate contestațiile este reprezentată de diferența între valoarea publică totală a contestațiilor depuse aferente etapei respective și valoarea publică totală a proiectelor selectate, rezultate în urma publicării raportului de contestații respectiv.

ATENȚIE!

Evaluarea criteriilor de selecție se face numai în baza documentelor depuse odată cu Cererea de Finanțare.

ATENȚIE! Procesul de selecție și procesul de verificare a contestațiilor se desfășoară potrivit „Regulamentului de organizare și funcționare al procesului de selecție și al procesului de verificare a contestațiilor pentru proiectele aferente măsurilor din Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020 (PNDR)” cu modificările și completările ulterioare, în vigoare la momentul lansării sesiunii, publicat pe site-ul www.madr.ro și www.afir.info.

Solicitanții vor putea retrage și/sau redepune proiectul o singură dată în cadrul sesiunii continue. Retragerea cererii de finanțare se poate efectua online prin completarea, semnarea și stampilarea formularului de retragere de către solicitant/ reprezentant legal, formular ce va fi scanat și transmis online pe site-ul www.afir.madr.ro

Atentie! Nu se poate reveni asupra unei solicitări de retragere a unei cereri de finanțare!

De asemenea, solicitanții a căror proiecte au fost declarate neconforme vor putea să mai redeponă proiectul o singură dată în cadrul sesiunii continue.

3.2 Contractarea fondurilor

După aprobarea Raportului de selecție/Raportului de contestații în care sunt incluse proiectele aprobate pentru finanțare, AFIR notifică solicitantul privind Decizia de Selecție prin documentul „Notificarea beneficiarului privind selectarea Cererii de Finanțare și semnarea Contractului de Finanțare”.

După depunerea la AFIR a Cererii de Finanțare însoțită de documentele anexe, pe suport de hârtie, un proiect selectat poate fi declarat neeligibil, dacă în urma verificării tuturor documentelor se constată că nu sunt îndeplinite toate condițiile de eligibilitate.

Solicitantul are obligația de a depune la Autoritatea Contractantă (CRFIR) următoarele documente, cu caracter obligatoriu conform HG 226/2015 cu modificările și completările ulterioare și a procedurilor în vigoare la momentul notificării:

ATENȚIE !

Pâna la prezentarea solicitantului la AFIR în vederea semnării contractului de finanțare, acesta are obligația de a depune la sediul CRFIR un exemplar original al dosarului Cererii de Finanțare însoțit de documentele anexe – copii conforme cu originalul, toate pe suport de hârtie și conforme documentației depuse online, dosar ce va rămâne la CRFIR.

Pentru confruntarea documentelor copie depuse atât pe suport de hârtie, cât și online, se va prezenta, totodată și dosarul cuprinzând toate documentele originale.

1. **Certificat/e care să ateste lipsa datoriilor restante fiscale**, emis/e de Direcția Generală a Finanțelor Publice și, dacă este cazul, graficul de reeșalonare a datoriilor către bugetul consolidat.

2. Document emis de ANPM

2.1 Clasarea notificării

sau

2.2 Decizia etapei de încadrare, ca document final (*prin care se precizează că proiectul nu se supune evaluării impactului asupra mediului și nici evaluării adecvate*)

sau

2.3 Acord de mediu în cazul în care se impune evaluarea impactului preconizat asupra mediului

sau

2.4 Acord de mediu în cazul evaluării impactului asupra mediului și de evaluare adecvată (dacă este cazul).

sau

2.5 Aviz Natura 2000 pentru proiectele care impun doar evaluare adecvată.

Termenul maxim de prezentare a documentelor emise de ANPM este precizat în notificarea emisă în conformitate cu procedurile aprobate prin ordin al ministrului agriculturii și dezvoltării rurale, termen care curge de la data comunicării notificării privind selecția proiectului.

După expirarea termenului prevăzut pentru prezentarea documentului de mediu, Contractul de Finanțare nu mai poate fi semnat.

3. **Proiectul tehnic** se va depune în vederea avizării de către CRFIR conform prevederilor HG 226/2015 cu modificările și completările ulterioare și a procedurilor în vigoare la momentul notificării.

4. **Cazier judiciar al reprezentantului legal.** Cazierul judiciar poate fi solicitat de către AFIR, în conformitate cu prevederile Legii nr. 290/2004 privind cazierul judiciar, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

ATENȚIE !

Durata de execuție a Contractului de Finanțare este de maxim **3 ani (36 de luni)** pentru proiectele care prevăd investiții cu construcții-montaj.

Durata de execuție prevăzută mai sus **poate fi prelungită cu maximum 6 luni**, cu acordul prealabil al AFIR și **cu aplicarea penalităților specifice** beneficiarilor publici sau privați, prevăzute în Contractul de Finanțare, calculate la valoarea eligibilă rămasă de rambursat.

Duratele de execuție specificate se suspendă în situația în care din motive neimputabile beneficiarului, pe parcursul implementării proiectului, se impune obținerea de avize / acorduri / autorizații, după caz, pentru perioada de timp necesară obținerii acestora.

5. **Cazier fiscal al solicitantului.**

6. **Copie a documentul de identitate al reprezentantului legal al beneficiarului.**

7. **Declarația de eșalonare a depunerii dosarelor cererilor de plată, inclusiv cea pentru decontarea TVA, unde este cazul.**

8. **Dovada achitării integrale a datoriei față de AFIR, inclusiv dobânzile și majorările de întârziere.**

9. **Extras de cont care confirmă cofinanțarea investiției, dacă este cazul.**

În caz de neprezentare a documentelor de către Beneficiar, în termenele precizate în Notificarea de selecție sau în cazul în care

acesta se regăsește înregistrat în evidențele AFIR cu debite sau nereguli, Agenția își rezervă dreptul de a nu încheia Contractul de Finanțare.

Solicitanții notificați de către AFIR pot depune proiectul tehnic și toate documentele necesare în vederea încheierii Contractului de Finanțare, o singură dată, (documentele se vor depune centralizat, indiferent de data emiterii), în termenul precizat în notificarea AFIR.

Nedepunerea documentelor obligatorii în termenele prevăzute conduce la neîncheierea Contractului de Finanțare!

Mai mult, în cazul nedepunerii de către solicitanți a documentelor menționate la punctele 8 și 9, în termenele precizate în cuprinsul notificării, acestora li se vor aplica prevederile art. 6 din HG nr. 226/2015 cu modificările și completările ulterioare.

Contribuția publică se recuperează dacă în termen de cinci ani de la efectuarea plății finale către beneficiar, activele corporale și necorporale rezultate din implementarea proiectelor cofinanțate din FEADR fac obiectul uneia din următoarele situații:

- a) încetarea sau delocalizarea unei activități productive în afara zonei vizate de PNDR 2014 - 2020, respectiv de nerespectarea criteriilor în baza cărora proiectul a fost selectat și contractat;
- b) o modificare a proprietății asupra unui element de infrastructură care dă un avantaj nejustificat unei întreprinderi sau unui organism public;
- c) o modificare substanțială care afectează natura, obiectivele sau condițiile de realizare și care ar determina subminarea obiectivelor inițiale ale acestuia;
- d) realizarea unei activități neeligibile în cadrul investiției finanțate din fonduri nerambursabile.

Precizări referitoare la durata de valabilitate și de monitorizare a Contractului de Finanțare

Durata de valabilitate a Contractului de Finanțare cuprinde durata de execuție a Contractului, la care se adaugă **5 ani de monitorizare de la data ultimei plăți** efectuate de Autoritatea Contractantă.

Odată cu depunerea Cererii de Finanțare, se înțelege că solicitantul își dă acordul privitor la publicarea pe site-ul AFIR a datelor de contact (denumire, adresă, denumire/valoare proiect).

PRECIZĂRI REFERITOARE LA ACORDAREA AVANSULUI

Pentru Beneficiarul care a optat în formularul Cererii de Finanțare pentru obținerea unui avans în vederea demarării investiției, AFIR poate să acorde un avans de maximum 50% din valoarea totală eligibilă nerambursabilă.

Avansul poate fi solicitat de beneficiar numai după avizarea unei achiziții de către AFIR, iar solicitarea acestuia se va face, într-un dosar distinct, înainte de depunerea primei Cereri de Plată.

Plata avansului aferent Contractului de Finanțare este condiționată de constituirea unei garanții financiare eliberată de o instituție financiară bancară sau nebanară înscrisă în registrul special al Băncii Naționale a României iar în cazul ONG-urilor și sub formă de poliță de asigurare eliberată de o societate de asigurări, autorizată potrivit

Atenție !

AFIR efectuează plata avansului în contul beneficiarilor, deschis la Trezoreria Statului sau la o instituție bancară.

Utilizarea avansului se justifică de către beneficiar pe bază de documente financiar-fiscale până la expirarea duratei de execuție prevăzută în Contractul de Finanțare, respectiv la ultima trăsșă de plată.

legislației în vigoare, în procent de 100% din suma avansului. Garanția financiară se depune odată cu Dosarul Cererii de Plată a Avansului. Valoarea maximă a avansului este specificată în Contractul de Finanțare încheiat între beneficiar și AFIR.

Garanția poate fi prezentată de beneficiarii privați și sub formă de poliță de asigurare eliberată de o societate de asigurări, autorizată potrivit legislației în vigoare.

Garanția aferentă avansului trebuie constituită la dispoziția AFIR pentru o perioadă de timp egală cu durata de execuție a contractului și va fi eliberată în cazul în care AFIR constată că suma cheltuielilor reale efectuate, care corespund contribuției financiare a Uniunii Europene și contribuției publice naționale pentru investiții, depășește suma avansului.

Beneficiarul care a încasat de la Autoritatea Contractantă plata în avans și solicită prelungirea perioadei maxime de execuție aprobate prin Contractul de Finanțare, este obligat înaintea solicitării prelungirii duratei de execuție inițiale a contractului să depună la Autoritatea Contractantă documentul prin care dovedește prelungirea valabilității Scrisorii de Garanție Bancară/Nebancară, poliță de asigurare care să acopere întreaga perioadă de execuție solicitată la prelungire.

IMPORTANT !

Solicitantul/Beneficiarul trebuie să depună din proprie inițiativă toate eforturile pentru a lua cunoștință de toate informațiile publice referitoare la măsura/sub-măsura din PNDR 2014-2020/schema de ajutor pentru care depune proiectul în cadrul PNDR 2014 – 2020 în vederea selectării pentru finanțare și să cunoască toate drepturile și obligațiile prevăzute în Contractul de Finanțare înainte de semnarea acestuia.

Precizări referitoare la modificarea Contractului de Finanțare:

✓ Beneficiarul poate solicita modificarea Contractului de Finanțare numai în cursul duratei de execuție a acestuia stabilită prin contract și nu poate avea efect retroactiv.

✓ Orice modificare la contract se va face cu acordul ambelor părți contractante, cu excepția situațiilor în care intervin modificări ale legislației aplicabile finanțării nerambursabile, când Autoritatea Contractantă va notifica în scris Beneficiarul cu privire la aceste modificări, iar Beneficiarul se obligă a le respecta întocmai.

✓ Beneficiarul poate efectua modificări tehnice și financiare, în sensul realocărilor între liniile bugetare, dacă acestea nu schimbă scopul principal al proiectului și nu afectează funcționalitatea investiției, criteriile de eligibilitate și selecție pentru care proiectul a fost selectat și contractat iar modificarea financiară se limitează la transferul de maxim 10% din suma înscrisă inițial în cadrul bugetului între capitole bugetare de cheltuieli eligibile și fără diminuarea valorii totale eligibile a proiectului, cu notificarea prealabilă a Autorității Contractante, fără a fi însă necesară amendarea Contractului de Finanțare prin act adițional.

Atenție!

Pentru încheierea contractelor cu firmele de consultanță puteți consulta Modelul de Contract de Prestări Servicii Profesionale de Specialitate, precum și Recomandări în vederea încheierii contractelor de prestări servicii de consultanță și/sau proiectare, publicate pe pagina oficială AFIR la secțiunea: Informații Generale >> Rapoarte și Liste >> Listă firme de consultanță. Aceste documente au un caracter orientativ, părțile având libertatea de a include în contractul pe care îl vor semna clauzele cele mai potrivite și adaptate serviciilor vizate de respectivele contracte.

Beneficiarul va prezenta o Notă explicativă, în cazul solicitării de modificare a contractului de finanțare prin act adițional sau la solicitarea Autorității Contractante.

În cazul constatării unei nereguli cu privire la încheierea ori executarea Contractului, inclusiv în cazul în care beneficiarul este declarat în stare de incapacitate de plată sau a fost declanșată procedura insolvenței/falimentului, precum și în situația în care Autoritatea Contractantă constată că cele declarate pe proprie răspundere de beneficiar, prin reprezentanții săi, nu corespund realității sau documentele/autorizațiile/avizele depuse în vederea obținerii finanțării nerambursabile sunt constatate ca fiind neadevărate/false/incomplete/expire/inexacte/ nu corespund realității, Autoritatea Contractantă poate înceta valabilitatea Contractului, de plin drept, printr-o notificare scrisă adresată beneficiarului, fără punere în întârziere, fără nicio altă formalitate și fără intervenția instanței judecătorești.

În aceste cazuri, beneficiarul va restitui integral sumele primite ca finanțare nerambursabilă, împreună cu dobânzi și penalități în procentul stabilit conform dispozițiilor legale în vigoare și în conformitate cu dispozițiile contractuale.

Prin excepție, în situația în care neîndeplinirea obligațiilor contractuale nu este de natură a afecta condițiile de eligibilitate și selecție ale proiectului, recuperarea sprijinului financiar se va realiza în mod proporțional cu gradul de neîndeplinire.

Anterior încetării Contractului de Finanțare, Autoritatea Contractantă poate suspenda contractul și/sau plățile ca o măsură de precauție, fără o avertizare prealabilă.

3.3 ACHIZIȚIILE

Achizițiile se vor desfășura respectând legislația națională specifică achizițiilor publice precum și Instrucțiunile și Manualul de achiziții publice ce se vor anexa Contractului de Finanțare.

Pentru a facilita buna desfășurare a procedurilor de achiziții, beneficiarii vor folosi fișele de date model, specifice fiecărui tip de investiție, ce se regăsesc în instrucțiuni.

Termenul de finalizare al achizițiilor și depunerea acestora spre avizare la centrele regionale, se va corela cu termenul limită în care trebuie să se încadreze depunerea primei tranșe de plată menționată la art. 4 din HG nr. 226/2015 cu modificările și completările ulterioare.

Achiziția de lucrări și documentațiile tehnice ce se vor publica în SEAP, vor avea la bază proiectul tehnic de execuție avizat în prealabil de către AFIR.

Contractele de achiziție publică a Studiului de fezabilitate (SF), sau a Documentației de avizare a lucrărilor de intervenții (DALI) vor conține, în mod obligatoriu, clauze prin care prestatorul se obligă să cesioneze, în mod exclusiv, autorității contractante, drepturile patrimoniale de autor asupra SF/DALI, fără a fi limitat la un teritoriu și timp, în condițiile Legii nr. 8/1996, cu modificările și completările ulterioare.

Atenție!

Beneficiarul va depune la CRFIR Dosarele cererilor de plată în conformitate cu Declarația de eșalonare a depunerii Dosarelor Cererilor de Plată depusă la semnarea Contractului de Finanțare.

Prestatorul nu va emite niciun fel de pretenții în privința atribuirii contractului pentru realizarea proiectului tehnic, a detaliilor de execuție, documentațiilor necesare pentru obținerea acordurilor, avizelor și autorizațiilor.

Atenție!

Pentru încheierea contractelor cu firmele de consultanță puteți consulta Modelul de Contract de Prestări Servicii Profesionale de Specialitate, precum și Recomandări în vederea încheierii contractelor de prestări servicii de consultanță și / sau proiectare, publicate pe pagina oficială AFIR la secțiunea: Informații Generale >> Rapoarte și Liste >> Listă firme de consultanță. Aceste documente au un caracter orientativ, părțile având libertatea de a include în contractul pe care îl veți semna clauzele cele mai potrivite și adaptate serviciilor vizate de respectivele contracte.

Pentru achiziția serviciilor de elaborare a documentației tehnice de execuție (PT), în cazul în care, operatorul economic care a elaborat studiul de fezabilitate / documentația de avizare a lucrărilor de intervenții / sau alte documentații tehnice ce stau la baza, sau fac parte din caietele de sarcini, se regăsește printre ofertanți în calitate de ofertant/asociat/subcontractant/tert susținător, acesta trebuie să aducă la cunoștința autorității contractante (comisiei de evaluare) această stare de fapt, și să prezinte o declarație din care să rezulte că implicarea sa în activitatea de elaborare a acestora (SF, DALI, alte documentații tehnice) nu este de natură să denatureze concurența prin apariția unui eventual conflict de interese.

Regimul conflictului de interese:

În contextul derulării achizițiilor publice, se vor respecta regulile de evitare a conflictului de interese prevazute în capitolul II, secțiunea 4 din Legea nr. 98/2016 privind achizițiile publice, cu completările ulterioare. Cu titlu exemplificativ, reprezintă situații potențial generatoare de conflict de interese, următoarele:

- a) participarea în procesul de verificare/evaluare a solicitărilor de participare/ofertelor a persoanelor care dețin părți sociale, părți de interes, acțiuni din capitalul subscris al unuia dintre ofertanți/candidați, terți susținători sau subcontractanți propuși ori a persoanelor care fac parte din consiliul de administrație/organul de conducere sau de supervizare a unuia dintre ofertanți/candidați, terți susținători ori subcontractanți propuși;
- b) participarea în procesul de verificare/evaluare a solicitărilor de participare/ofertelor a unei persoane care este soț/soție, rudă sau afin, până la gradul al doilea inclusiv, cu persoane care fac parte din consiliul de administrație/organul de conducere sau de supervizare a unuia dintre ofertanți/candidați, terți susținători ori subcontractanți propuși;
- c) participarea în procesul de verificare/evaluare a solicitărilor de participare/ofertelor a unei persoane despre care se constată sau cu privire la care există indicii rezonabile/informații concrete că poate avea, direct ori indirect, un interes personal, financiar, economic sau de altă natură, ori se află într-o altă situație de natură să îi afecteze independența și imparțialitatea pe parcursul procesului de evaluare;
- d) situația în care ofertantul individual/ofertantul asociat/candidatul/subcontractantul propus/terțul susținător are drept membri în cadrul consiliului de administrație/organului de conducere sau de supervizare și/sau are acționari ori asociați semnificativi persoane care sunt soț/soție, rudă sau afin până la gradul al doilea inclusiv ori care se află în relații comerciale cu persoane cu funcții de decizie în cadrul autorității contractante sau al furnizorului de servicii de achiziție implicat în procedura de atribuire;
- e) situația în care ofertantul/candidatul a nominalizat printre principalele persoane desemnate pentru executarea contractului persoane care sunt soț/soție, rudă sau afin până la gradul al doilea

inclusiv ori care se află în relații comerciale cu persoane cu funcții de decizie în cadrul autorității contractante sau al furnizorului de servicii de achiziție implicat în procedura de atribuire.

Prin acționar sau asociat semnificativ se înțelege persoana care exercită drepturi aferente unor acțiuni care, cumulate, reprezintă cel puțin 10% din capitalul social sau îi conferă deținătorului cel puțin 10% din totalul drepturilor de vot în adunarea generală.

De asemenea, poate fi considerat conflict de interese situația în care ofertantul câștigător deține pachetul majoritar de acțiuni în două firme participante pentru același tip de achiziție (art. 14 din OUG 66/2011).

Pe parcursul derulării procedurilor de achiziții, la adoptarea oricărei decizii, trebuie avute în vedere principiile prevăzute la art. 2 din Legea nr. 98/2016 privind achizițiile publice, cu completările ulterioare.

3.4 PLATA

Beneficiarul va depune la CRFIR, Dosarele cererilor de plată în conformitate cu Declarația de eșalonare a depunerii Dosarelor Cererilor de Plată depusă la semnarea Contractului de Finanțare. Rectificarea Declarației de eșalonare se poate realiza de către beneficiar de maxim două ori în perioada de execuție a Contractului de Finanțare. În situația în care se aprobă prelungirea duratei de execuție peste termenul maxim de 24/36 de luni, după caz, beneficiarului i se va mai permite o nouă rectificare în conformitate cu noua perioadă de execuție aprobată.

În cazul proiectelor pentru care se decontează TVA-ul de la bugetul de stat conform prevederilor legale în vigoare beneficiarii trebuie să depună și Declarația de eșalonare a depunerii Dosarelor Cererilor de Plată distinctă pentru TVA.

În cazul în care beneficiarul nu depune Declarația de eșalonare în termenul prevăzut, aceasta se va depune cel târziu o dată cu prima tranșă a Dosarului cererii de plată.

Atenție! Solicitanții care vor derula procedura de achiziții servicii, înainte de semnarea Contractului de Finanțare cu AFIR, vor respecta prevederile procedurii de achiziții servicii din Manualul de achiziții postat pe pagina de internet AFIR.

Dosarul Cererii de Plată se depune de beneficiar la CRFIR, în două exemplare pe suport de hârtie, la care atașează pe suport magnetic documentele întocmite de beneficiar. Dosarul Cererii de Plată trebuie să cuprindă documentele justificative prevăzute în INSTRUCȚIUNILE DE PLATĂ (vezi Anexa V la Contractul de finanțare) pe pagina de internet a AFIR www.afir.info.

Termenul limită de efectuare a plăților către beneficiar este de maxim 90 de zile calendaristice de la data înregistrării cererii de plată conforme.

Atenție!

Beneficiarii sunt obligați să respecte termenele de depunere a cererii pentru prima tranșă de plată prevăzute de art. 4 din H.G. nr.226/2015 privind stabilirea cadrului general de implementare a măsurilor programului național de dezvoltare rurală cofinanțate din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală și de la bugetul de stat, cu modificările și completările ulterioare.

4.1 Documentele necesare întocmirii Cererii de Finanțare

Documentele obligatorii care trebuie atașate Cererii de Finanțare pentru întocmirea proiectului sunt:

1.1 Studiul de Fezabilitate / Documentația de Avizare a Lucrărilor de Intervenții, întocmite conform legislației în vigoare privind conținutul cadru al documentației tehnico-economice aferente investițiilor publice, precum și a structurii și metodologiei de elaborare a devizului general pentru obiecte de investiții și lucrări de intervenții.

Important!

Cursul de schimb valutar utilizat va fi cel publicat de Banca Central Europeană pe internet la adresa: [http: www.ecb.int/index.htm](http://www.ecb.int/index.htm)., din data întocmirii Studiului de Fezabilitate/Documentației de Avizare a Lucrărilor de Intervenție/Memoriu Justificativ.

Atenție!

Pentru justificarea rezonabilității prețurilor pentru investiția de bază, proiectantul va avea în vedere Ordinul Ministerului Culturii și Cultelor nr. 2.260/22.06.2006 privind precizarea indicatoarelor de norme de deviz pentru ofertare și decontarea situațiilor de lucrări de consolidare și restaurare-conservare a monumentelor istorice și va menționa sursa de prețuri folosită sau prevederile HG nr. 363/2010 privind aprobarea standardelor de cost pentru obiective de investiții finanțate din fonduri publice, cu modificările și completările ulterioare și va menționa sursa de prețuri folosită.

Important!

În Certificatul de Urbanism trebuie specificat numele proiectului / investiției așa cum este menționat în Cererea de Finanțare. De asemenea, vor fi completate clar elemente privind tipul și numărul documentului de urbanism în baza căruia s-a eliberat, actul prin care s-a aprobat acesta.

1.2 Memoriul justificativ (în cazul dotărilor).

Pentru proiectele care vizează intervenții asupra obiectivelor de patrimoniu cultural clasa (grupa) B, documentația va fi întocmită conform DISPOZIȚIEI Nr. 4300/VN/03.11.2005 privind unele măsuri pentru îmbunătățirea activității în domeniul avizării, elaborată de Ministerul Culturii și Cultelor, pentru investiții de restaurare/conservare a obiectivelor de patrimoniu și a DISPOZIȚIEI nr. 5596-VN/01.08.2007 pentru completarea DISPOZIȚIEI Nr. 4300/VN/03.11.2005.

Intervențiile asupra monumentelor istorice se fac numai pe baza și cu respectarea avizului emis de către Ministerul Culturii sau, după caz, de către serviciile publice deconcentrate ale Ministerului Culturii, excepție de la aceasta o fac documentațiile de restaurare a componentelor artistice (decorațiuni murale, pictură murală, etc) ale căror avize sunt emise doar de Ministerul Culturii.

Important!

HCL de modificare/completare a domeniului public sunt valabile numai ca anexe la inventarul atestat în condițiile legii (prin Hotărâre a Guvernului).

2. Certificatul de Urbanism, valabil la data depunerii Cererii de Finanțare, eliberat în condițiile Legii 50/1991, privind autorizarea executării lucrărilor de construcții, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

3.1 Inventarul bunurilor ce aparțin domeniului public al comunei, întocmit conform legislației în vigoare privind proprietatea publică și regimul juridic al acesteia, atestat prin Hotărâre a Guvernului și publicat în Monitorul Oficial al României (copie după Monitorul Oficial) și în situația în care în Inventarul bunurilor care alcătuiesc domeniul public, investițiile care fac obiectul proiectului, nu sunt incluse în domeniul public sau sunt incluse într-o poziție globală, solicitantul trebuie să prezinte:

3.2 Hotărârea/Hotărârile consiliului local privind aprobarea modificărilor și/sau completărilor la inventar în sensul includerii în domeniul public sau detalierii poziției globale existente, cu respectarea prevederilor art. 115 alin. (7) din Legea nr. 215/2001, republicată, cu modificările și completările ulterioare, a administrației publice locale, în privința supunerii acesteia controlului de legalitate al Prefectului, în condițiile legii (este suficientă prezentarea adresei de înaintare către instituția prefectului pentru controlul de legalitate),

sau

3.3 Documente doveditoare ale dreptului de proprietate/ dreptul de uz, uzufruct, superficie, servitute /administrare al ONG-urilor, Unităților de cult, Persoanelor fizice autorizate/societăților comerciale pe o perioadă de 10 ani asupra bunurilor imobile la care se vor efectua lucrări, conform Cererii de Finanțare;

4.1. Hotărârea/Hotărârile Consiliului Local pentru implementarea proiectului cu referire la următoarele puncte (*obligatorii*):

- necesitatea și oportunitatea investiției;
- lucrările vor fi prevăzute în bugetul/bugetele local/e pentru perioada de realizare a investiției în cazul obținerii finanțării;
- angajamentul de a suporta cheltuielile de întreținere/mentenanță a investiției pe o perioadă de minimum 5 ani de la data efectuării ultimei plăți;
- caracteristici tehnice ale investiției/investițiilor propuse (lungimi, arii, volume, capacități etc.)
- nominalizarea și delegarea reprezentantului legal al comunei/ONG pentru relația cu AFIR în derularea proiectului.
- detalierea activităților sociale/culturale desfășurate în ultimele 12 luni, anterioare datei depunerii Cererii de finanțare.

Important!

Solicitanții publici au obligația de excludere a oricărei contribuții publice directe de la Bugetul de stat pentru investițiile care urmează a se realiza, plățile (pentru cheltuielile neeligibile etc.) urmând să fie efectuate numai din surse proprii sau atrase – a se vedea planul financiar.

4.2 Hotărârea Adunării Generale pentru implementarea

proiectului specific fiecărei categorii de solicitanți (ONG, Unitate de cult, Persoană fizică autorizată/Societate Comercială), pentru implementarea proiectului cu referire la următoarele puncte (*obligatorii*):

- necesitatea și oportunitatea investiției;
- lucrările vor fi prevăzute în bugetul solicitantului pentru perioada de realizare a investiției, în cazul obținerii finanțării;

- angajamentul de a suporta cheltuielile de întreținere/mentenanță a investiției pe o perioadă de minimum 5 ani de la data efectuării ultimei plăți;
- caracteristici tehnice ale investiției/investițiilor propuse (lungimi, arii, volume, capacități etc.);
- nominalizarea și delegarea reprezentantului legal al solicitantului pentru relația cu AFIR în derularea proiectului.
- detalierea activităților sociale/culturale desfășurate în ultimele 12 luni, anterioare datei depunerii Cererii de finanțare.

5.1. Certificatul de înregistrare fiscală

5.2. Încheiere privind înscrierea în registrul asociațiilor și fundațiilor, rămasă definitivă / Certificat de înregistrare în registrul asociațiilor și fundațiilor

5.2.1 Actul de înființare și statutul ONG, sau

5.2.2 Actul de înființare și statutul Așezământului Monahal (Mănăstire , Schit sau Metoc), sau

5.2.3 Actul Constitutiv, Certificatul de înregistrare a firmei, Hotărârea tribunalului de pe lângă ONRC, Certificat constatator eliberat de ONRC.

6. Document de la bancă/trezorerie cu datele de identificare ale băncii/trezoreriei și ale contului aferent proiectului FEADR (denumirea, adresa băncii/trezoreriei, codul IBAN al contului în care se derulează operațiunile cu AFIR).

7. Raport asupra utilizării programelor de finanțare nerambursabilă întocmit de solicitant (va cuprinde obiective, tip de investiție, lista cheltuielilor eligibile, costuri și stadiul proiectului, perioada derulării proiectului), pentru solicitanții care au mai beneficiat de finanțare nerambursabilă începând cu anul 2007 pentru aceleași tipuri de investiții.

8. Declarația pe propria răspundere din care să reiasă că după realizarea investiției din patrimoniul cultural de clasă (grupă) B, aceasta va fi înscrisă într-o rețea de promovare turistică.

Atenție! Înscrisa într-o rețea de promovare turistică se va verifica la ultima tranșă de plată.

9.1. Notificare privind conformitatea proiectului cu condițiile de igienă și sănătate publică, sau

9.2. Notificare că investiția nu face obiectul evaluării condițiilor de igienă și sănătate publică, dacă este cazul.

10. Avizul emis de către Ministerul Culturii sau, după caz, de către serviciile publice deconcentrate ale Ministerului Culturii respectiv Direcțiile Județene pentru Cultură pe raza cărora sunt amplasate obiectivele, conform Legii nr. 422/2001 privind protejarea monumentelor istorice, republicată, cu modificările și completările ulterioare, care să confirme faptul că obiectivul propus spre finanțare face parte din patrimoniul cultural de interes local – clasa (grupa) B și că se poate interveni asupra lui (documentația este adecvată).

11. Dovadă eliberată de Muzeul județean, prin care se certifică verificarea documentară și pe teren, dacă este cazul, asupra unor intervenții antropice cu caracter arheologic în perimetrul aferent proiectului propus pentru finanțare nerambursabilă (OG nr. 43/2000 privind protecția

patrimoniului arheologic și declararea unor situri arheologice ca zone de interes național, republicată, cu modificările și completările ulterioare).

12. Extrasul din strategie din care rezultă că investiția este în corelare cu orice strategie de dezvoltare națională/regională/județeană/locală aprobată, corespunzătoare domeniului de investiții, precum și copia hotărârii de aprobare a Strategiei.

13. Document/e justificativ/e (ex.: afișe, pliante, anunțuri, procese - verbale etc **eliberat/e de Primărie/Centru eparhial** (în cazul unităților de cult)/Comitet director al ONG/Societate comercială din care să rezulte activitățile desfășurate în ultimele 12 luni, anterioare datei depunerii Cererii de Finanțare.

14. Copie Document de identitate al reprezentantului legal al beneficiarului.

15. Copie Ordin de clasare ca monument istoric de interes local clasa (grupa) B conform Legii 422/2001 și copie Monitor Oficial al României Partea I în care a fost publicat, dacă este cazul.

16. Dovada achitării integrale a datoriei față de AFIR, inclusiv dobânzile și majorările de întârziere, dacă este cazul.

17. Extras de cont care confirmă cofinanțarea investiției, dacă este cazul.

18. Alte documente justificative (se vor specifica de către solicitant, după caz).

ATENȚIE! Documentele trebuie să fie valabile la data depunerii Cererii de Finanțare, termenul de valabilitate al acestora fiind în conformitate cu legislația în vigoare.

4.2 Lista formularelor ce vor fi disponibile pe site-ul AFIR

Dosarul CERERII DE FINANȚARE:

Cererea de Finanțare – Anexa 1 (document care reprezintă solicitarea completată electronic pe care potențialul beneficiar o înaintează AFIR în vederea obținerii finanțării); link www.afir.info

Contractul de Finanțare – Anexa 5 (document cadru care reglementează acordarea fondurilor nerambursabile între AFIR și beneficiarul fondurilor nerambursabile); link www.afir.info

Dosarul CERERII DE PLATĂ:

Cererea de Plată pentru avans (Cerere de plată pentru solicitarea avansului); link www.afir.info

Cererea de Plată (document care cuprinde o serie de documente justificative printre care declarația de cheltuieli, raportul de execuție etc.); link www.afir.info

Declarația de eşalonare a depunerii Dosarelor Cererilor de Plată (document care prevede perioadele estimative de depunere a tranșelor de plată); link www.afir.info

Declarația de cheltuieli (document care prevede tipurile de cheltuieli - achiziții de bunuri/servicii/lucrări/actualizări/diverse și neprevăzute); link www.afir.info

Raportul de execuție (document care prevede realizările fizice și cele financiare); link www.afir.info

Declarația pe propria răspundere a beneficiarului (document care prevede respectarea tuturor criteriilor de eligibilitate privind procedurile de achiziție, a condițiilor de eligibilitate menționate în Cererea de Finanțare și rambursarea cheltuielilor solicitate prin FEADR care nu vor face obiectul altor programe de finanțare nerambursabilă); link www.afir.info

De asemenea, în pagina de internet a AFIR, www.afir.info, puteți consulta și descărca:

- ✓ **Fișa Măsurii** (*Investiții prin FEADR Sub-Măsura 7.6 "Investiții asociate cu protejarea patrimoniului cultural"*);
- ✓ **Actele normative utile** (*Informații utile – Acte normative – Legislație specifică FEADR*).

4.3 DICȚIONAR

Beneficiar – persoană juridică/ONG care a realizat un proiect de investiții și care a încheiat un Contract de Finanțare cu AFIR pentru accesarea fondurilor europene prin FEADR;

Cerere de Finanțare – solicitarea completată electronic pe care potențialul beneficiar o înainteaază pentru aprobarea Contractului de Finanțare a proiectului de investiții în vederea obținerii finanțării nerambursabile;

Cofinanțare publică – fondurile nerambursabile alocate proiectelor de investiție prin FEADR. Aceasta este asigurată prin contribuția Uniunii Europene și a Guvernului României;

Conservare – toate acele intervenții care au ca finalitate menținerea unei stări fizice și estetice a unei construcții. Conservare poate fi considerată și lucrarea de protejare împotriva intemperiilor, furtului etc. a unui șantier sau a unei construcții degradate, în această categorie (cu un caracter special) intrând și menținerea în stare de ruină a vestigiilor arheologice din orice epocă – în acest caz conservarea urmărind doar împiedicarea degradărilor ulterioare. Lucrările din această categorie sunt cele de reparații curente și de întreținere care nu modifică starea prezentă a unei construcții. Mai pot fi acceptate în această definiție și intervențiile minim necesare pentru punerea în siguranță a unei clădiri din punct de vedere structural, lucrări care în extremă ar putea fi definite drept consolidare;

Derulare proiect - reprezintă totalitatea activităților derulate de beneficiarul FEADR de la semnarea contractului/deciziei de finanțare până la finalul perioadei de monitorizare a proiectului.

Eligibilitate – îndeplinirea condițiilor și criteriilor minime de către un solicitant așa cum sunt precizate în Ghidul Solicitantului, Cererea de Finanțare și Contractul de Finanțare pentru FEADR;

Evaluare – acțiune procedurală prin care documentația pentru care se solicită finanțare este analizată pentru verificarea îndeplinirii criteriilor de eligibilitate și pentru selectarea proiectului în vederea contractării;

Fișa sub-măsurii – document ce descrie motivația sprijinului financiar nerambursabil oferit, obiectivele, aria de aplicare și acțiunile prevăzute, tipurile de investiție, categoriile de beneficiari eligibili și tipul sprijinului;

Fonduri nerambursabile – fonduri acordate unei persoane juridice în baza unor criterii de eligibilitate pentru realizarea unei investiții încadrate în aria de finanțare a sub-măsurii și care nu trebuie returnate – singurele excepții sunt nerespectarea condițiilor contractuale și nerealizarea investiției conform proiectului aprobat de AFIR;

Implementare proiect – reprezintă totalitatea activităților derulate de beneficiarul FEADR de la semnarea contractului/deciziei de finanțare până la data depunerii ultimei tranșe de plată;

Măsura - definește aria de finanțare prin care se poate realiza cofinanțarea proiectelor (reprezintă o sumă de activități cofinanțate prin fonduri nerambursabile);

Modernizare - cuprinde lucrările de construcții-montaj și instalații privind reabilitarea infrastructurii și/sau consolidarea construcțiilor, reutilizarea/dotarea, extinderea (dacă este cazul) aparținând tipurilor de investiții derulate prin măsură, care se realizează pe amplasamentele existente, fără modificarea destinației/funcționalității inițiale;

Politica Agricolă Comună (PAC) – set de reguli și mecanisme care reglementează producerea, procesarea și comercializarea produselor agricole în Uniunea Europeană și care acordă o atenție crescândă dezvoltării rurale. Are la bază prețuri comune și organizări comune de piață;

Reprezentantul legal – persoana desemnată să reprezinte solicitantul în relația contractuală cu AFIR, conform legislației în vigoare;

Renovarea – toate acele intervenții care sporesc gradul de îmbunătățire al finisajelor și al accesoriilor tehnice (vopsitorii, zugrăveli, schimbarea instalațiilor interioare și exterioare din incintă etc.) precum și lucrări de recompartimentare, modificări ce duc la sporirea confortului (iluminat, echipare electrică, termică, securitate etc.) și al siguranței în exploatare (căi de acces și de circulație, sisteme de protecție la foc etc.) în general, intervenții ce conduc la un mod mai funcțional și mai economic de folosire a unei construcții, fără posibilitatea de schimbare volumetrică și planimetrică sau modificarea destinației inițiale;

Restaurarea - este o intervenție pe o clădire aflată într-un grad oarecare de degradare cu scopul de a reface caracterul, configurația și acele caracteristici speciale care au condus la decizia de protejare a imobilului, lucrările efectuate în acest scop putând duce la modificări substanțiale a formei în care clădirea se găsește la momentul deciziei de restaurare;

Solicitant – persoană juridică/ONG, potențial beneficiar al sprijinului nerambursabil din FEADR;

Valoare eligibilă a proiectului – suma cheltuielilor pentru bunuri, servicii, lucrări care se încadrează în Lista cheltuielilor eligibile precizată în prezentul ghid și care pot fi decontate prin FEADR; procentul de cofinanțare publică și privată se calculează prin raportare la valoarea eligibilă a proiectului;

Valoarea neeligibilă a proiectului – reprezintă suma cheltuielilor pentru bunuri, servicii și/sau lucrări care sunt încadrate în Lista cheltuielilor neeligibile precizată în prezentul Ghid și, ca atare, nu pot fi decontate prin FEADR; cheltuielile neeligibile nu vor fi luate în calcul pentru stabilirea procentului de cofinanțare publică; cheltuielile neeligibile vor fi suportate financiar integral de către beneficiarul proiectului;

Valoare totală a proiectului – suma cheltuielilor eligibile și neeligibile pentru bunuri, servicii, lucrări;

Abrevieri:

AFIR – Agenția pentru Finanțarea Investițiilor Rurale, instituție publică cu personalitate juridică, subordonată Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale – scopul AFIR îl constituie derularea Fondului European Agricol pentru Dezvoltare, atât din punct de vedere tehnic, cât și financiar;

APIA – Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură – instituție publică subordonată Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale – derulează fondurile europene pentru implementarea măsurilor de sprijin finanțate din Fondul European pentru Garantare în Agricultură;

CRFIR – Centrele Regionale pentru Finanțarea Investițiilor Rurale, structură organizatorică a AFIR la nivelul regiunilor de dezvoltare ale României (la nivel național există 8 centre regionale);

OJFIR – Oficiile Județene pentru Finanțarea Investițiilor Rurale, structură organizatorică a AFIR la nivel județean (la nivel național există 41 Oficii județene);

FEADR – Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală, este un instrument de finanțare creat de Uniunea Europeană pentru implementarea Politicii Agricole Comune;

MADR – Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale;

PNDR – Programul Național de Dezvoltare Rurală este documentul pe baza căruia va putea fi accesat Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală și care respectă liniile directoare strategice de dezvoltare rurală ale Uniunii Europene.

4.4 AFIR ÎN SPRIJINUL DUMNEAVOASTRĂ

Fiecare cetățean al României, precum și persoanele juridice de drept român care se încadrează în aria de finanțare a Măsurilor din cadrul PNDR, au dreptul să beneficieze de fondurile europene nerambursabile pentru finanțarea propriilor proiecte de investiții pentru dezvoltare rurală.

AFIR vă stă la dispoziție de luni până vineri între orele 8³⁰ și 16³⁰ pentru a vă acorda informații privind modalitățile de accesare a PNDR, dar și pentru a primi propunerile sau sesizările dumneavoastră privind derularea PNDR.

Experții AFIR vă pot acorda, pe loc sau în termenul legal (maxim 30 de zile), orice informație necesară în demersul dumneavoastră pentru accesarea fondurilor europene.

Experții AFIR nu au voie să vă acorde consultanță privind realizarea proiectului.

Echipa AFIR vă poate ajuta ori de câte ori aveți o plângere, o reclamație sau o petiție privind o situație care intră în aria de competență a AFIR.

De asemenea, dacă considerați că sunteți nedreptățit, defavorizat sau sesizați posibile neregularități în derularea PNDR, nu ezitați să vă adresați în scris Agenției pentru Finanțarea Investițiilor Rurale, pentru soluționarea problemelor.

Pentru a reclama o anumită situație sau pentru a sesiza eventuale neregularități informați-ne în scris. Trebuie să țineți cont că pentru a putea demara investigațiile și aplica eventuale sancțiuni, reclamația sau sesizarea trebuie să fie explicită, să conțină informații concrete, verificabile și datele de contact ale persoanei care a întocmit respectiva reclamație sau sesizare.

Pentru a afla detalii privind condițiile și modalitatea de accesare, fondurile disponibile precum și investițiile care sunt finanțate prin FEADR, consultați acest Ghid. Dacă doriți informații suplimentare puteți să consultați secțiunea Întrebări frecvente de pe pagina de internet a AFIR (www.afir.info > Comunicare > Întrebări frecvente) sau să formulați întrebări către departamentul de relații publice din cadrul AFIR. Menționăm faptul că în secțiunea Întrebări frecvente sunt publicate toate întrebările și răspunsurile la spețe concrete care au aplicabilitate generală, fiind astfel de interes pentru mai mulți potențiali beneficiari.

* * *